

Petra Carlsson

Bob Dylan är min kvinnliga förebild

Till många förvåning och glädje har Bob Dylan tilldelats 2016 års nobelpris i litteratur. Petra Carlsson berättar här om sitt förhållande till Dylan som kvinnlig förebild.

Som kvinna är det svårt att hitta förebilder. Inte så att det inte finns många duktiga kvinnor. Men andliga, konstnärliga, akademiska förebilder för livet, för hur det ska levas – det finns det för få av. Kvinnorna som ägt den frihet jag sökt livet igenom – friheten att söka, att fördju-

pas, att leva, inte för att andra vill utan för att livet i mig vill – de kvinnorna är få. De har, som bekant, inte haft något eget rum.

De har sällan kunnat stänga dörren om sig, knäppa på gitarren i timmar, skriva obegripliga texter, pröva sig fram, söka ord, tankar, mening,

riktning, ilsket skrika ”stick härifrån” när någon försiktigt knackar på dörren.

Det fanns en tid, en väldigt lång tid, när jag lyssnade på Ulf Lundell varje dag. Den sökande mannen, *ute på vägen igen, låt inte de jävlarna ta dig, rom i regnet, ta mig till Damaskus*, den mannen blev min kvinnliga förebild. Så ville jag leva som kvinna i tjugooårsåldern: Öppen, fri, sökande, kännande, relaterande, men själv vid rodret, själv den som styrde färden utifrån en inre kompass. Jag ville leva som kvinna såsom gubbrockarna predikade.

Senare kom Bob Dylan, Gilles Deleuze och Michel Foucault. Gubbrockare de med, på sina sätt.

Fuck off!

Att få leva som Dylan. Under ostyriga lockar, välja sina källor och uttryck, våga möten som förvandlar, i text och verklighet, men också kunna stänga dörren. Fuck off! Vilken kvinnlig förebild!

Deleuze och Dylan, alltså två av mina kvinnliga förebilder, har funnit inspiration hos varandra. Deleuze citerar denna del av Dylans *11 Outlined epitaphs* i essän ”Samtalet”:

*Yes, I am a thief of thoughts
not, I pray, a stealer of souls
I have built an' rebuilt
upon what is waitin'
for the sand on the beaches
carves many castles
on what has been opened
before my time
a word, a tune, a story, a line
keys in the wind t' unlock my mind
an' t' grant my closet thoughts backyard
air
it is not of me t' sit an' ponder*

Bob Dylan FinsburyPark i London 2011

wonderin' an' wastin' time
thinkin' of thoughts that haven't been
thunk
thinkin' of dreams that haven't been
dreamt
an' new ideas that haven't been wrote
an' new words t' fit into rhyme
(if it rhymes, it rhymes
if it don't, it don't
if it comes, it comes
if it won't, it won't)

no I must react an' spit fast
with weapons of words
wrapped in tunes
that've rolled through the simple years
teasin' me t' treat them right
t' reshape them an' restring them
t' protect my own world
from the mouths of all those
who'd eat it
an' hold it back from eatin' its own food
(influences?
hundreds thousands
perhaps millions
for all songs lead back t' the sea
an' at one time, there was
no singin' tongue t' imitate it)
t' make new sounds out of old sounds
an' new words out of old words
an' not t' worry about the new rules
for they ain't been made yet
an' t' shout my singin' mind
knowin' that it is me an' my kind
that will make those rules . . .
if the people of tomorrow

really need the rules of today
rally 'round all you prosecutin' attorneys
the world is but a courtroom
yes
but I now the defendants better 'n you
and while you're busy prosecutin'
we're busy whistlin'
cleanin' up the courthouse
sweepin' sweepin'
listenin' listenin'
winkin' t' one another
careful
careful
your spot is comin' up soon

När Deleuze kommenterar texten säger han att det är så här han vill undervisa. Han vill kunna hålla en lektion som Dylan skriver dikter. I stolthet och ödmjukhet på samma gång. Att lyda sina egna lagar, att bryta lagar, för att visa att det alltid också är annorlunda, även det jag själv säger. Att inte uttala sin mening, som om den fanns, som om den var entydig och densamma, utan att istället uttrycka sig – det som utgör mig, i min tillvaros mitt. Uttrycka de tankar jag fått till låns, de som färdas genom mig. Hundratals tusentals influenser. De tankar jag stulit, de som kommit till mig, som färdats i vinden från tider som föregått min egen.

”Att hitta, möta, stjäla istället för att reglera, godkänna”, skriver Deleuze. Och sedan orden som för mig blivit

en teologisk fyrbåk: ”För godkänna är motsatsen till att möta.”

Att förvandlas i mötet

Att bli godkänd av någon är inte att bli mött i den man är. Att tolerera, acceptera är inte att på djupet möta. Från att godkänna något, någon, är det långt till att låta sig förvandlas i mötet, att låta gränserna mellan jag och Du bli otydliga. ”Jag ska ha en väska där jag lägger allt jag möter, under förutsättning att jag också läggs i en väska”, skriver Deleuze.

Det handlar inte om att ge upp sitt jag för någon annan utan om att leva i öppenhet för det annorlunda i mig och i dem jag möter. Inte *herremoral* där jag sätter mig till doms över världen. Inte *slavmoral* där jag underkastat underordnar mig för att bli älskad. Utan istället vad vi just denna nobelhost kanske kan tillåta oss att kalla *gubbrocksmoral*. En egen-sinnig men djupt andlig moral som söker frihet för sig och andra, som möter världen som ett andligt landskap där jag har all rätt i världen att färdas, att möta, eller att helt enkelt säga fuck off och stänga dörren. Ett gubbrocksevangelium för kvinnor i vår tid.

PETRA CARLSSON

TD, präst i Svenska kyrkan, lektor vid Teologiska högskolan i Stockholm

Följ Svensk Kyrkotidning på Facebook

Gå till facebook.com/svenskkyrkotidning och klicka ”gilla” för att få kontinuerlig information och uppdateringar om Svenska kyrkans viktigaste kritiska röst.